

PLEITNOTA

2^e

verzoek

VOORLOPIGE VOORZIENING

Rijkswatersbaet.

Rechtbank Utrecht, Sector bestuursrecht

2 november 2006, 14.30 uur

nr. SBR 06 / 3347 Beslu R46 T2 G02

Pleitnota van mr. E.H.P. Brans namens de Minister van Verkeer en Waterstaat

1 Inleiding

- 1.1 Dit is de vierde rechtszaak in korte tijd betreffende de sloop van de brug over de Waal bij Zaltbommel. Vooraf gingen een verzoek om voorlopige voorziening bij de sector bestuursrecht van uw rechtbank en twee kort gedingen bij de burgerlijke rechter in Den Haag. Een en ander heeft er in geresulteerd dat de sloop van de brug bij Zaltbommel - opgestart in maart van dit jaar - tot tweemaal toe is stilgelegd. Hierdoor is een aanzienlijke vertraging ontstaan in de uitvoering van de sloopwerkzaamheden. Dit brengt vanzelfsprekend nadelige financiële gevolgen met zich mee voor de Staat (en daarmee voor de belastingbetaler). Daarbij moet niet alleen gedacht worden aan de claims van aannemers vanwege de stagnatie van de sloopwerkzaamheden (vertragingsschade), maar ook aan de maatregelen die genomen moeten worden om te voorkomen dat de brug over de Waal een gevaar oplevert voor het scheepvaartverkeer en het milieu.

Ik verwijs in dit verband naar het rapport van Tecona B.V., "Conditionering Waalbrug bij Zaltbommel" d.d. 28 juni 2006, waarin niet alleen is aangegeven dat het uitstellen van de sloop en het conditioneren van de brug voor een periode van twee jaar € 3.488.615,90 (incl. btw) kost, maar ook dat het nemen van conditioneringsmaatregelen noodzakelijk is om te voorkomen dat de brug een gevaar oplevert voor het milieu en het scheepvaartverkeer.

Het rapport is als bijlage bij brief van 23 oktober 2006 in het geding gebracht.

Om redenen als voornoemd heeft de Minister van Verkeer en Waterstaat een spoedeisend belang bij het kunnen voortzetten van de reeds in gang gezette - maar onderbroken - sloopwerkzaamheden.

2 Achtergronden

- 2.1 De Stichting Boogbrug Vianen (hierna: de Stichting) heeft bij brief van 29 september 2005 een aanvraag ingediend om twaalf bruggen, die gebouwd zijn in het kader van het Rijkswegenplan 1927, als groep aan te wijzen als beschermd monument. Een van de twaalf bruggen is de brug over de Waal bij Zaltbommel. De brug die centraal staat in deze procedure.

De aanvraag is als bijlage 39 toegevoegd aan de brief van de Minister van OCW van 18 september 2006 aan uw rechtbank in verband met de onderhavige procedure.

- 2.2 De Staatssecretaris van OCW heeft bij besluit van 13 oktober 2005, onder verwijzing naar haar eerdere afwijzende beschikking van 13 mei 2004, beslist dat de brug over de Waal bij Zaltbommel op grond van art. 4:6 van de Algemene wet bestuursrecht (Awb) niet wordt aangewezen als beschermd rijksmonument. Naar het oordeel van de Staatssecretaris leverde het verzoek van 29 september 2005 om twaalf bruggen als groep aan te wijzen als beschermd monument niet een nieuw feit op zodat de zaak op grond van art. 4:6 Awb kon worden afgedaan.

De genoemde besluiten zijn respectievelijk als bijlage 40 en 12-13 toegevoegd aan de brief van de Minister van OCW van 18 september 2006 aan uw rechtbank.

- 2.3 Op 13 februari 2006 heeft de Stichting bij de sector bestuursrecht van uw rechtbank een verzoek ingediend tot het treffen van een voorlopige voorziening. De Stichting heeft verzocht het besluit van 13 oktober 2005 te schorsen totdat op verzoeksters aanvraag van 29 september 2005 onherroepelijk is beslist. Voorts heeft de Stichting verzocht verweerder - in casu de Staatssecretaris van OCW - op te dragen ervoor zorg te dragen dat de sloop van de brug over de Waal (bij Zaltbommel) wordt aangehouden totdat op de aanvraag onherroepelijk is beslist.

Het verzoek is als bijlage 42 toegevoegd aan de brief van de Minister van OCW van 18 september 2006 aan uw rechtbank.

- 2.4 Op 28 maart 2006 heeft de voorzieningenrechter van de sector bestuursrecht van uw rechtbank uitspraak gedaan op het verzoek van de Stichting (zaaknr. SBR 06/770). Het verzoek is die zin toegewezen dat het besluit van verweerder van 13 oktober 2005 is geschorst tot zes weken nadat de Staatssecretaris van OCW een primaire beslissing heeft genomen ten aanzien van de aanvraag van 29 september 2005, voorzover die ertoe strekt de 12 bruggen als groep aan te wijzen als beschermd monument. Aan het verzoek van de Stichting om de sloop aan te houden is geen gehoor gegeven. Derhalve

kon de Staat op dat moment doorgaan met de sloopwerkzaamheden. Overigens was de Minister van Verkeer en Waterstaat niet betrokken in dit geding.

- 2.5 Voor de Stichting was dit aanleiding om het eerste civielrechtelijke kort geding aan te spannen tegen de Staat. Op 11 april 2006 heeft de voorzieningenrechter van de sector civiel recht van Rechtbank Den Haag gelast dat de sloop van de brug bij Zaltbommel wordt gestaakt tot 6 weken nadat een besluit is genomen op de aanvraag van de Stichting van 29 september 2005 om 12 bruggen als complex aan te wijzen.

Het vonnis is als bijlage 53 toegevoegd aan de brief van de Minister van OCW van 18 september 2006 aan uw rechtbank.

- 2.6 Na bekendmaking van het besluit van de Staatssecretaris van OCW tot afwijzing van aanvraag van de Stichting van 29 september 2005, op 1 juni 2006,

Het besluit is als bijlage 2 toegevoegd aan het namens de Minister van Verkeer en Waterstaat ingediende verzoek tot voorlopige voorziening van 8 september 2006,

en na het verstrijken van de bezwaartermijn van 6 weken zonder dat er door de Stichting een verzoek om voorlopige voorziening was ingediend, heeft Rijkswaterstaat aangekondigd de sloopwerkzaamheden weer te zullen hervatten. Daarop heeft de Stichting de Staat op 24 augustus 2006 wederom in civielrechtelijk kort geding gedagvaard waarbij zij vordert de Staat op straffe van een dwangsom te gelasten dat hij ervoor zal zorgdragen dat de sloop van de brug over de Waal bij Zaltbommel zal worden aangehouden, totdat de periode van de voorbescherming in de zin van de Monumentenwet 1988 met betrekking tot de door de Stichting ingediende complexaanvraag van 29 september 2005 in zijn geheel zal zijn verstreken (met kostenveroordeling).

- 2.7 De voorzieningenrechter van de sector civiel recht (hierna: kort gedingrechter) heeft de Stichting bij vonnis van 8 september 2006 in zoverre in het gelijk gesteld dat de sloop van de brug is aangehouden totdat

“de ter zake bevoegde voorzieningenrechter van de sector bestuursrecht op verzoek van de Staat een oordeel heeft gegeven met betrekking tot het besluit van 1 juni 2006 en de daaraan ten grondslag liggende overwegingen”.

Zie dictum van het vonnis van de Voorzieningenrechter Rechtbank Den Haag, Sector Civiel recht, d.d. 8 september 2006 (rolnr. KG 06/1023).

Het vonnis is als bijlage 4 toegevoegd aan het namens de Minister van Verkeer en Waterstaat ingediende verzoek tot voorlopige voorziening van 8 september 2006.

Voordat nader wordt ingegaan op het vonnis van de kort gedingrechter en de bijna onmogelijke positie waarin de Minister van Verkeer en Waterstaat hierdoor is komen te verkeren, dient eerst te worden ingegaan aan de achtergronden van het besluit van 1 juni 2006 en daarmee van dit civielrechtelijk kort geding.

3 Besluit van 1 juni 2006

- 3.1 Bij besluit van 1 juni 2006, dat als bijlage 2 is toegevoegd aan het verzoek tot voorlopige voorziening van 8 september 2006, heeft de Staatssecretaris van het Ministerie van OCW de complexaanvraag om formeel juridische redenen afgewezen. De aanvraag tot complexbescherming past niet binnen de Monumentenwet 1988. De Monumentenwet 1988 voorziet immers niet in complexbescherming maar strekt tot behoud van *individuele* objecten. Omdat de Monumentenwet 1988 in de weg staat aan het in behandeling nemen van een aanvraag tot complexbescherming als zodanig, en er derhalve niet is voldaan aan artikel 5 jo artikel 3 van de Monumentenwet 1988, is er (ook) geen sprake van voorbescherming ten aanzien van de brug bij Zaltbommel.

Voor een nadere onderbouwing van het voorgaande wordt verwezen naar de brief van de Minister van OCW aan uw rechtbank van 18 september 2006 en de pleitnota van mijn kantoorgenoot mr. R.J.J. Aerts van 31 augustus 2006, die als bijlage 5 is toegevoegd aan het verzoek tot voorlopige voorziening van 8 september 2006.

- 3.2 Volledigheidshalve moet hier nog worden opgemerkt dat hoewel de Monumentenwet 1988 het complexbegrip niet kent, aan een verzameling van individuele *rijksmonumenten* een zodanig samenhang kan worden toegekend dat deze objecten in technisch administratieve zin in een zogenaamde complexconstructie kunnen worden ondergebracht. Vereist is dat wel dat alle individuele objecten vanwege de individuele monumentwaarde als beschermd monument worden aangewezen.
- 3.3 De Stichting heeft op 23 oktober 2002 een aanvraag ingediend om de brug over de Waal bij Zaltbommel aan te merken als beschermd monument. Bij besluit van 13 mei 2004 heeft de Staatssecretaris van OCW afwijzend beslist op deze aanvraag omdat

“de monumentale waarden [van deze brug] NIET voldoende zijn om aanwijzing als beschermd monument in de zin van de Monumentenwet 1988 te rechtvaardigen”.

Zie besluit (met bijlagen) (kenmerk RNO-2002-3075, m.b.t. gedeelte gemeente Zaltbommel) d.d. 13 mei 2004 en besluit (met bijlagen) (kenmerk RNO-2002-3177, m.b.t. gedeelte gemeente Neerijnen) d.d. 13 mei 2004, beide als bijlagen 12 en 12.1 en 13 en 13.1 toegevoegd aan de brief van de Minister van OCW van 18 september 2006 aan uw rechtbank.

- 3.4 Het besluit van 13 mei 2004 is als gevolg van de uitspraak AbRvS van 28 september 2005, 200503986/1, onherroepelijk geworden. Gelet op het leerstuk van de formele rechtskracht heeft derhalve te gelden dat het besluit van 13 mei 2004 – zowel wat betreft de inhoud als wat betreft de wijze van totstandkoming – rechtmatig is. Dat de Afdeling bestuursrechtspraak van de Raad van State niet inhoudelijk is ingegaan op de vraag of de brug bij Zaltbommel monumentenwaarden heeft, maar zich heeft beperkt tot de vraag of de Stichting gezien haar statuten ontvankelijk is, is in dat verband niet relevant en kan geen argument zijn om voorbij te gaan aan het beginsel van formele rechtskracht. Ook de voorzieningenrechter van de Rechtbank Utrecht is (overigens) deze mening toegedaan. Zo wordt in r.o. 2.7 van de uitspraak van 28 maart 2006 opmerkt:

“De voorzieningenrechter is van oordeel dat voorzover met de aanvraag van 29 september 2005 beoogd is uitsluitend de brug over de Waal bij Zaltbommel [...] te verheffen als beschermd monument, verweerder bevoegd was met toepassing van artikel 4:6, tweede lid, van de Awb het verzoek af te wijzen en te volstaan met verwijzing naar het eerdere rechtens onaantastbare besluit van 13 mei 2004.”

- 3.5 Aangezien de brug bij Zaltbommel derhalve individueel niet in aanmerking komt voor bescherming onder de Monumentenwet 1988, kan deze brug per definitie ook geen rijksmonument als onderdeel van een complex zijn. Een en ander rechtvaardigt derhalve de conclusie dat van voorbescherming ten aanzien van deze brug geen sprake kan zijn.

4 Vonnis in kort geding d.d. 8 september 2006, Rb. Den Haag, sector civiel recht

- 4.1 Bij vonnis van 8 september 2006 heeft de kort gedingrechter de Staat geboden ervoor zorg te dragen dat de sloop van de brug bij Zaltbommel wordt aangehouden totdat de terzake bevoegde voorzieningenrechter van de sector bestuursrecht op verzoek van de Staat een (voorlopig) oordeel heeft gegeven met betrekking tot het besluit van 1 juni 2006 en de daarin ten grondslag liggende overwegingen. De kort gedingrechter heeft kennelijk behoefte aan een (voorlopig) oordeel van de voorzieningenrechter van de sector bestuursrecht over het besluit van 1 juni 2006. Overigens motiveert de kort gedingrechter het vonnis door aan te geven dat

“de Staat *de meest gereede partij* is om zijn visie [ten aanzien van de vraag of gezien de complexaanvraag van de Stichting een voorbescherming geldt ten aanzien van de twaalf bruggen] ter toetsing aan de terzake bevoegde voorzieningenrechter van de sector bestuursrecht voor te leggen” (mijn curs.).

Zie vonnis Voorzieningenrechter Rechtbank Den Haag, Sector Civiel recht, d.d. 8 september 2006 (rolnr. KG 06/1023), r.o. 3.6.

Stichting – zo lijkt het – om een voorlopige voorziening te verzoeken bij de voorzieningenrechter van de sector bestuursrecht, terwijl het connexiteitsvereiste voor de Stichting geen belemmeringen oplevert.

- 4.5 Gezien het voorgaande – en de belangen die alle betrokken partijen hebben bij een uitspraak over het besluit van 1 juni 2006 – verzoekt de Minister van Verkeer en Waterstaat de voorzieningenrechter om een voorlopig oordeel ten overvloede te geven over het besluit van 1 juni 2006. Mocht de voorzieningenrechter van oordeel zijn dat het connexiteitsvereiste in de weg staat aan een oordeel ten overvloede, dan verzoekt de minister om de beslissing tot niet-ontvankelijk verklaring van het verzoek tot het treffen van een voorlopige voorziening uitvoerig te motiveren.

Ik licht het voorgaande nader toe.

5 Geen connexiteit (art. 8:81, lid 3, Awb)

- 5.1 De overweging van de kort gedingrechter dat de Staat (Minister van Verkeer en Waterstaat) *de meest gereede partij* zou zijn om zijn visie ter toetsing aan de terzake bevoegde voorzieningenrechter van de sector bestuursrecht voor te leggen en ex art. 8:81 van de Awb een voorlopige voorziening te verzoeken, is – zo lijkt te moeten worden aangenomen – strijdig met art. 8:81, lid 3, van de Awb en derhalve onjuist.

- 5.2 Immers, gelet op het bepaalde in dit artikel van de Awb ontbreekt voor de minister de vereiste connexiteit om een verzoek tot voorlopige voorziening te doen. In dit verband kan (ondermeer) worden gewezen op de uitspraak van de President van de Rechtbank Rotterdam van 22 april 1999, JB 1999/174 (met noot onder JB 1999/175). In deze uitspraak oordeelde de President

“nu het college [van burgemeester en wethouders van Rotterdam] niet de indiener is van één van de tegen het besluit van verweerder van 2 maart 1999 ingediende bezwaarschriften, kan het college, gelet op artikel 8:81, derde lid, van de Awb, niet een met dit besluit verband houdend – ontvankelijk – verzoek om voorlopige voorziening doen’.

- 5.3 De kort gedingrechter is er in het vonnis van 8 september 2006 derhalve ten onrechte aan voorbij gegaan dat een verzoek tot het treffen van een voorlopige voorziening in bestuursrechtelijke geschillen verbonden moet zijn aan (een vorm van) een bezwaar- of beroepsprocedure. Van een zelfstandig kort geding zoals we dat kennen in het civiele recht is in een bestuursrechtelijke voorlopige voorzieningprocedure geen sprake.

Zie Commentaar op de Algemene wet bestuursrecht, Vuga, band 4, E 8.3.1-3 en E 8.2.1-5.

vereisten en kan het besluit ook overigens de toets der kritiek doorstaan. Zoals zal worden betoogd door de gemachtigde van de Minister van OCW is deze dezelfde mening toegedaan.

- 6.1 Procespartijen, te weten: de Minister van Verkeer en Waterstaat en de Minister van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap, zijn het er derhalve over eens dat het besluit van 1 juni 2006 in overeenstemming is genomen met de daarvoor geldende wettelijke vereisten en derhalve de toets der kritiek kan doorstaan. Er is derhalve geen aanleiding het besluit van 1 juni 2006 hangende bezwaar en beroep te schorsen.

7 Conclusie

Verzoekt de voorzieningenrechter van de sector bestuursrecht om gelet op de voorgeschiedenis van deze procedure en de evidente financiële, milieu- en veiligheidsbelangen die in het geding zijn, een voorlopig oordeel ten overvloede te geven over het besluit van 1 juni 2006 en te verklaren dat er geen reden is het besluit hangende bezwaar en beroep te schorsen. Mocht de voorzieningenrechter van oordeel zijn dat het verzoek van de Minister van Verkeer en Waterstaat om een voorlopige voorziening (toch) niet ontvankelijk moet worden verklaard, dan verzoekt de minister deze beslissing uitvoerig te motiveren.

Gelet op de zwaarwegende belangen verzoek ik u namens cliënte direct uitspraak te doen.

behandeld door	E.H.P. Brans
correspondentie	postbus 11756, 2502 AT Den Haag
telefoon	(070) 515 32 32
fax	(070) 515 30 66
e-mail	ehp.brans@pelsrijcken.nl
zaaknummer	10016253